

ŞİRKETLERDE DÖNEM SONU İŞLEMLERİ VE MALİ REVİZYON

Mehmet BİNGÖL
Maliye Eski Hesap Uzmanı

A.Usule İlişkin İşlemler:

1. Defterlerin açılış tasdikleri yapılmış mı?

Yasal defterlerin ait olduğu dönemden bir ay önce, yeni işe başlamalarda da işe başlamadan önce (=tescil tarihi itibarıyla) şirketin kanuni ve iş merkezinin bulunduğu yerdeki Noter'e tasdik ettirilmesi gerekir. Defterlerini ertesi yıl da kullanmak isteyenler ise tasdiklerini Ocak ayı içinde yeniletilirler.

Defter	Tasdik Makamı	Tasdik Tarihi	Tasdik No
Yevmiye			
Defter-i Kebir			
Envanter			
İmalat			
B.s.m.v			
Damga Vergisi			

İmalat defterine kaydedilmesi gereken bilgiler bilgisayar ile tutulan yevmiye defterinde bulunuyorsa ayrıca "imalat" defteri tutulmasına gerek yoktur.

2. Defterlerin kapanış tasdikleri yapılmış mı?

Yevmiye defterinin Ocak ayı sonuna kadar Notere ibraz edilmesi ve son kaydın altına "görölmüştür" şerhinin konulması, envanter defterinde de Mart ayı sonuna kadar "kapanış kaydı" yaptırılması gerekir.

Defter	Tasdik Makamı	Tasdik Tarihi	Tasdik No
Yevmiye			
Defter-i Kebir			
Envanter			
İmalat			
B.s.m.v			
Damga Vergisi			

3. Yevmiye defterine kapanış tasdikinden sonra işlem yapılabilir mi?

Bir önceki hesap dönemine ait olup da çeşitli nedenlerle işlenemeyen evraklar, envanter ve değerleme işlemleri kapanış tasdikinden sonra da yevmiye defterine işlenebilir. Kapanış tasdiki "defterin kapanması" anlamını taşımaz, Noterce o tarihe kadar işlendiğinin göi üldüğünü kanıtlar.

4. Defterlerin işlenmesinde kayıt zamanına uyulmuş mu?

Muhasebe fişi kullanılan firmalarda işlemlerin bu fişlere yazılması deftere işleme hükmündedir. Ancak işlemler en geç 45 gün içinde defterlere intikal ettirilmek zorundadır.

5. Amortisman kayıtları ve yeniden değerlendirme işlemleri nasıl tutulmaktadır?

Amortisman kayıtları envanter defterinin ayrı bir yerinde gösterilebilir veya bunun için ayrı bir "amortisman" defteri tutulabilir. Eğer defter tutulmuyorsa bu kayıtlara ilişkin hesaplama istelerinin veya bilgisayar raporlarının şirket yetkililerince imzalanıp yasal defterler ile birlikte muhafazası gerekir.

6. Amortisman kayıtları bağımsız bir defterde tutulmamış ise topluca envanter defterine geçirilmiş mi?

Amortisman kayıtları topluca envanter defterine aktarılmasında fayda bulunmaktadır.

B. Amortisman Konuları :

1. Amortisman tabi sabit kıymet satışı var mı? Varsa MAF uygulaması yapılmış mı?

MAF uygulaması için satılan sabit kıymetin aktifte en az iki yıl bulunması gerekir. Endeksleme yeniden değerlendirme oranları ile yapılır ve alış-satış yılları dikkate alınmaz. Zarar kabul edilmez. MAF her hal ve takdirde avantaj yaratmaktadır. (Ek:1 Örnek tablo)

2. Binek oto satışı var mı? MAF uygulaması yapılmış mı? KKEG yazılan amortismanlar vergisiz gelir yazılmış mı?

MAF uygulaması her hal ve takdirde avantaj yarattığı için zorunlu bir uygulama olmalıdır. ger MAF uygulaması yapıldı ise önceki yıllarda KKEG yazılan amortismanların yıllık beyanname "vergisiz gelir" olarak "diğer indirim "adı altında indirimi söz konusu olmaz. MAF uygulanmadı ise bu tutarlar vergi matrahından indirilmelidir.

3. Gayrimenkul satışı var mı' Varsa satış karı sermayeye eklenecek mi? Ya da MAF uygulamasından mı yararlandırılacak?

İki yöntem göre vergi hesabı yapılmalı ve mukayese edilerek hangisi avantajlı ise o uygulanmalıdır.

4. İştirak hissesi veya ortaklık payı satışı var mı? Satış karı sermayeye mi eklenecek yoksa MAF uygulaması mı yapılacak?

İki yöntem göre vergi hesabı yapılmalı ve mukayese edilerek hangisi avantajlı ise o uygulanmalıdır.

5. Amortisman usulü ve süresinin seçininde, şirketin vergi matrahı ve müteakip yıllar vergi matrahları ve diğer faktörler dikkate alınmış mı?

Prensip olarak enflasyonist konjonktür ve kurumlar ve-gisi matrahı varsa "azalan bakiyeler usulü ve 5 yıllık süre", sadece stopaj matrahı varsa "normal usul ve 5 yıllık süre", komple yeni yatırımlarda ise "normal usul ve faydalı ömür" esas alınmalıdır. Ancak şirketin durumu ve olayın özelliği gözönünde bulundu-ulmalıdır. Süre ve yöntem seçimi için ekteki tablolara bakınız.

Ek:2 Beş yıllık süre,yeniden değerlemesiz

Ek:3 Beş yıllık süre, yeniden değerlemeli

Ek:4 On yıllık süre, yeniden değerlemesiz

Ek:5 On yıllık süre, yeniden değerlemeli

Bu tablolar, sabit kıymetin hangi yıllarda ve hangi tutarlarda amorti edildiği, yeniden değerlemenin yarattığı ilave amortismanlar, sürenin uzun yada kısa olmasının yeniden değerlemeye etkisi hakkında genel bir fikir vermektedir.

6. Amortisman tabi tutulması gerekirken doğrudan gider yazılan durumlar veya tersi durumlar var mı?

Gayrimenkul ve diğer sabit kıymetlerin bakım ve onarımına ilişkin, harcamalar ile alım sırasındaki harcama unsurlarına bakılmalı ve maliyete eklenmesi gereken kalemler tespit edilmelidir. Burada sözkonusu harcamaların sabit kıymetin iktisadi ömrünü arttırması veya bunu arttırmamakla beraber bu süredeki verimliliği arttırıp arttırmadığına bakılmalıdır.

7. 1998 yılında alınan ve 50 milyon lirayı aşmayan sabit kıymetler gider yazılmış mı?

1998 yılında alınan ve değeri 50 milyon lirayı geçmeyen sabit kıymetler doğrudan gider yazılabilir. Ancak 1998 yılından önce aktifleştirilen ve değeri bu tutarı aşmayan sabit kıymetlerin amortismanına devam edilecektir.

8. Amortisman usulleri doğru uygulanmış mı? İktisadi ve teknik bakımdan bir bütünlük arz etme özelliği dikkate alınmış mı?

İktisadi ve teknik bakımdan bir bütünlük arz eden sabit kıymetlerde amortisman usullerinden yalnız biri uygulanabilir. Üretime katkıda bulunma açısından bir arada çalışması gereken sabit kıymetler, iktisadi ve teknik bakımdan bir bütünlük teşkil eder.

9. Amortisman ayrılacak sabit kıymetler kullanıma hazır durumda mıdır?

Amortisman ayrılabilirlik için iktisap edilen sabit kıymetin fiilen kullanılmış olması veya kullanılabilir durumda olması gerekir. Bunun için örneğin Gümrükten çekilip, işletmenin envanterine girmesi ve gerekiyor ise alınan makinelerin çalıştırılabilmesi için yapılmış işçiliklerin veya montaj harcamalarının bulunması ve bu kalemlerin de aktifleştirmede maliyete eklenmesi ispat ve tevsik açısından uygun olacaktır.

10. Özel maliyet bedelinde amortisman uygulaması yasaya uygun mu?

Özel maliyetler kira süresinde eşit yüzdelerle itfa edilir. Kira süresi belli değilse veya kira süresi, bir yıl olarak belirlenmişse maksimum % 20 oranı ile ve normal usulle itfa edilir.

11. Sabit kıymetlerin maliyet bedelleri doğru belirlenmiş midir? Kur farkları, kredi faizleri, montaj giderleri, yatırım ile ilgili know-how ödemeleri, ve diğer maliyet unsurları nasıl dikkate alınmıştır?

Yatırım dönemine ait kredi faizleri ile kur farklarının maliyete verilmesi zorunludur. Aktifleştirme döneminden sonraki faizler ile kur farkları ister maliyete eklenir ister gider yazılabilir. Ancak enflasyonist konjunktürde bunların gider yazılması tercih edilmelidir. Yatırımla doğrudan ilgili olan know-how ödemeleri, montaj giderleri ve montaj sırasındaki tecrübe imalatı giderleri maliyete eklenir.

12. Maliyete eklenen faizler ve kur farkları nasıl amorti ediliyor?

Sabit kıymet "normal" usulde amorti ediliyorsa maliyete eklenen faiz veya kur farkı kalan amortisman süresinde eşit tutarlarda amorti edilir. Sabit kıymet "azalan" bakiyeler usulüyle amorti ediliyorsa sabit kıymetin aynı yöntemle amortismanına devam edilir, maliyete eklenen faiz veya kur farkı sabit kıymetin kalan amortisman süresi içinde eşit tutarlarda amorti edilir.

13. Amortisman nispetleri doğru uygulanmış mıdır?

Amortisman nispeti, ilgili V.U.K Genel Tebliğinde (153 sayılı tebliğ) özel bir nispet belirlenmemişse beş yıllık süreden (% 20) az olmamak üzere serbestçe belirlenir.

14. Sabit kıymetin maliyetine eklenen harcamaların amortisman süresi nasıl belirlenmiştir?

Sabit kıymetlerin maliyetine sonradan eklenen harcamalar "kullanım ömrünü uzatma" ve "aynı sürede vereceği faydayı artırma" kıstasları dikkate alınarak belirlenmelidir. Kullanım ömrünü artırıcı harcamalar başlangıçta seçilen süreye göre yeniden başlayarak asıl sabit kıymetten bağımsız olarak, verimliliği arttıran harcamalar ise kalan amortisman süresinde itfa edilirler.

15. Amortisman usulünde değişiklik var mı? Varsa yeni nispetler doğru belirlenmiş mi?

Normal usulden azalan bakiyelere dönülemez. Azalan bakiyelerden normal usule dönüldüğünde kalan değer kalan yıllarda eşit olarak amorti edilir.

16. Sabit kıymet satışlarında "yenileme fonu" uygulaması yapılmış mı?

Satılan sabit kıymetin işin mahiyetine göre yenilenmesinin zorunlu olması veya bu konuda yönetim kurulunca karar verilmiş olmalıdır. Yenileme fonuna alınan satış karı satın alınan yeni sabit kıymetlerin amortismanına mahsup edilir. Kalan kısım fonun ayrıldığı yıldan sonraki 3. yılın vergi matrahına eklenir.

17. MAF uygulandığı halde çıkan kar ne yapılmış?

Bu uygulamadan sonra ortaya çıkan satış karı "yenileme fonu"na alınabilir.

18. Bağışlarda MAF uygulaması yapılmış mı?

Emsal bedel üzerinden hasılat yazılması gereken bağışlarda da MAF uygulaması yapılabilir.

19. Makine ve tesisin montajı sırasında yapılan tecrübe çalışmalarına ait giderler var mı? Varsa nasıl ,muhasebeleştirilmiş?

Bu aşamada ortaya çıkan tecrübe çalışmalarına ait iderler "montaj giderleri" içinde değerlendirilerek maliyete eklenmelidir. Ancak bu aşamadan sonra yapılan tecrübe çalışmalarına ait harcamalar doğrudan gider yazılır.

20. Binek oto alışlarında amortisman uygulaması "ay" hesabına göre mi yapılmış?

Binek oto amortismanının ilk yılında ilk yılın amortismanı iktisap edilen ay tam ay sayılmak suretiyle 31.12 tarihine kadar ki aylık süre için hesaplanır. Yıllık amortisman ayrılır. İlk yıl eksik ayrılan tutar son yılın amortismanına eklenir.

21. Satış yılında amortisman ayrılmış mı?

Kural olarak dönem sonunda envantere olmayan bir sabit kıymet için satış yılında amortisman ayrılmaz. Ancak ayrılan amortismanların üretilen mal maliyetine dahil edildiği, 3, 6, ve 9. aylar karlarının buna göre belirlendiği, şirket halka açıksa kamuya duyurulduğu durumlarda amortisman ayrılmasında sakınca yoktur. Zaten üretilen mal stokta kalmamış ise dönem sonucunu tespitinde bir farklılık da doğmaz.

22. Yeraltı ve yerüstü düzenler nasıl amorti ediliyor?

Bu kıymetler binalar gibi değil diğer sabit kıymetler gibi değerlendirilir ve yeniden değerlendirilen kıymet üzerinden normal esaslara göre amorti edilirler. Ancak bu değerlere üzerindeki arsa veya araziden pay vermemek herhangi bir tenkit açısından daha uygun olur.

C. Yeniden Değerleme :

1. Yeniden değerlemeye girmeyen kıymetler dikkate alındı mı?

Dönem içinde iktisap edilenler ve amorti olan sabit kıymetler, ilk tesis ve taazzuv giderleri, markalar, özel maliyet bedelleri, peştemallık (goodwill), software ve benzeri gayrimaddi haklar yeniden değerlendirme kapsamı dışındadır. Özel maliyet bedelleri 1999 yılından itibaren yeniden değerlendirme kapsamına dahil edilmiştir.

2. Aktife giriş tarihinden sonra gelen ve maliyete eklenen kur farkları var mı? Bunlar yeniden değerlemeye tabi tutulmuş mu?

Sabit kıymetin iktisap edildiği dönemi takip eden yıldan itibaren gelen kur farkları maliyete eklense dahi yeniden değerlendirme kapsamına girmez.

3. Aktife giriş tarihinden sonra gelen ve maliyete eklenen faiz giderleri var mı? Bunlar yeniden değerlemeye tabi tutulmuş mu?

4369 sayılı yasa ile getirilen yeni düzenlemeye göre 1998 yılından önce aktifleştirilen yatırımlar ile sabit kıymetler ilişkin olarak 1998 yılında gelen ve ihtiyari olarak maliyete eklenen faiz giderleri yeniden değerlendirme girmez.

4. Yeniden değerlendirilen gayrimenkuller nasıl amorti ediliyor?

Yeniden değerlendirilen gayrimenkuller ilk maliyet bedelinden amorti edilmelidir.

5. Yeniden değerlendirilmeye ilişkin hesaplamalar aşağıdaki tabloya uygun olarak mı yapılmış?

ÖZET TABLO

Değerleme Öncesi	31.12.1997	Değerleme Sonrası	31.12.1998
a. Sabit kıymetler			
- D. Başlı sabit kıy.			
- Cari yıl çıkışları (-)			
- Boş arsa, kur-farkları, özel mali et v.s. (-)			
- Amorti olanlar (-)			

Yen.Değ. Konusu Sabit Kıymetler		Değerleme Sonrası Sabit Kıymetler	
b.Amortismanlar			
-Dönem Başı Birik. amort.			
- Cari yıl çıkışları(-)			
- Amorti olanların amortismanı (-)			
Yen. Değ. Konusu Birikmiş Amortismanlar (-)		Değerleme Sonrası Birikmiş Amortismanlar	
Değerleme öncesi net değer		Değerleme Sonrası net değer	

Yeni net değer . Eski net değer .(-)

DEĞER ARTIŞ FONU :

6. Ayrılan Amortismanlar

Yeniden değerlendirilen sabit kıymetlerden	
Gayrimenkullerden	
Diğer	

7. Cari yıl yatırım ve iktisaplarından ayrılan Amortismanlar :

Cari yıl ile ilgili olarak yapılan amortisman hesaplamasında seçilen "süre" ve "yöntem" belirlenen politika ve esaslara uygun olmalıdır.

8. Yeminli mali müşavir tasdiki yapılmış mı?

Yeniden değerlemeye tabi sabit kıymetler tutarı Maliye Bakanlığı'nca yayımlanan Genel Tebliğ'deki haddi aşan mükellefler yeniden değerlendirme işlemlerini "yeminli mali müşavirlere" tasdik ettirmek zorundadırlar. Aksi halde yeni değerler üzerinden amortisman ayrılamaz. Tam tasdik yaptıranlar için ayrıca yeniden değerlendirme raporu gerekmez.

D. Değerleme Konuları :

1. Tahsili gecikmiş alacak var mı? Bunlar dava veya icra safhasına intikal ettirilerek ,şüpheli alacak karşılığı ayrılmış mı?

Şüpheli alacak karşılığı ayırabilmek için alacağın daha önceden "hasılat" olarak yazılmış olması, ilgili yıl dava veya icra safhasına intikal ettirilmesi ve bunun ciddi bir şekilde izlenmesi gerekir.

2. Şüpheli alacak karşılığı ayrılmış alacaklardan tahsilat veya teminat alma var mı?

Varsa bu tutarların gelir yazılması gerekir.

3. Sulh yoluyla alınmasından vazgeçilmiş alacak var mı?

Varsa bunların "değersiz alacak" olarak gider yazılması gerekir.

4. Yabancı alacak ve borçlar değerlemeye tabi tutulmuş mu?

Yabancı alacak ve borçlar V.U.K. tebliğine uygun olarak değerlemeye tabi tutulur. Lehte ve aleyhteki kur farkları ilgili hesaplara atılarak gelir veya gider yazılır.

5. Döviz kasası ve döviz tevdiat hesapları değerlendirme işlemine tabi tutulmuş mu?

Döviz kasası Maliye Bakanlığı tebliğindeki "efektif" kuru üzerinden, döviz tevdiat hesapları ise "döviz" kuru üzerinden değerlendirilir.

Döviz cinsi/statusü	Değerleme kuru	Değerleme tutarı	Kur geliri

6. Senet reeskontu yapılmış mı?

Alacak senetleri reeskontu borç senetleri reeskontundan büyük ise reeskont yapılır. Böylece dönem karı azalır. Reeskont tutarları ertesi yıl ters kayıtla kapatılır. Borç senetleri alacak senetlerinden büyük ise reeskont dönem karını arttıracak için yapılmaz. Zira bu uygulama banka, bankerler ve sigorta şirketleri hariç olmak üzere reeskont uygulaması zorunlu bir uygulama değildir.

7. Reeskont iç iskonto yöntemi ile mi yapılmış?

Reeskont işlemi iç iskonto yöntemi ile yapılır ve senet üzerinde faiz oranı yoksa T.C. Merkez Bankası'nın "avans" işlemlerinde esas aldığı oran uygulanır. (Ek:6-İç iskonto formülü)

8. Senetsiz alacak ve borçlar reeskonta tabi tutulmuş mu?

Sermaye piyasası mevzuatı uyarınca yapılır. Kurumlar vergisi beyannamesinde ilave veya indirim yapılır.

9. Çek reeskontu yapılmış mı?

Sermaye piyasası mevzuatı uyarınca yapılır. Dönem karının tespitinde gider yazılır, ancak kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir.

10. Kabul kredili poliçelerde faiz tutarı reeskont işlemine (faizin ilgili yıllara kistelyevm suretiyle gider yazılması) tabi tutulmuş mu?

Reeskont yapmak zorunlu değildir. Eğer yapılırsa senetteki faiz oranına göre, belli değilse değerlendirme günündeki LIBOR oranına göre iç iskonto yöntemi ile yapılır.

11. V U. K.'na uygun "kıymeti düşen emtea" var mı? İiarsa takdir komisyonu kararı alınmış mı?

Doğal afetler nedeniyle veya bozulma, çürüme, kırılma, çatlama, paslanma gibi haller neticesinde değerinde azalış olan mallar için hesap dönemi kapanmadan önce ilgili Takdir Komisyonu'na başvurulması ve bilanço tanziminden önce kararın alınması gerekir. Takdir Komisyonuna başvurulmadan önce de dayanak oluşturulması açısından imha edilecek emtea ile ilgili olarak ilgili mercilerden (Belediye v.b. gibi) rapor alınması uygun olacaktır.

12. Maliyet bedelleri hesaplanmayan üretim artıkları var mı? Varsa bu ürünler "emsal" bedelle gelir yazılmış mı?

Maliyet bedelleri hesaplanmayan üretim artıklarının emsal bedelle değerlendirilmesi ve gelir yazılması gerekir. Bunun için son üç aydaki(Aralık, Kasım, Ekim) aylık satış miktarlarının emsal bedeli tayin edilecek malın miktarının %25'inden az olmaması gerekir. Az değilse "ortalama satış fiyatı"na göre hesaplama yapılır, az ise "takdir komisyonu" na başvuru olarak emsal bedel tayin edilir.

13. Aktif ve pasif geçici hesaplar kullanılarak gider ve gelir unsurlarında dönemsellik ilkesi uygulanmış mı?

Kredi ve tahvil faizleri, toplu sözleşme zam farkları, sigorta giderleri, cari döneme ait gelir unsurları v.b.

14. Yabancı para cinsinden olan avansların kur farkları sonuç hesaplarına mı intikal ettirilmiş yoksa, ilgili stok hesapları ile mi ilgili kurulmuş?

Alınan ve verilen avanslar dönem sonunda değerlendirilmez. Avans olma vasfını kaybedip dövizli borç veya alacak haline dönüştüğünde veya ödeme/tahsil durumunda gider/gelir yazılır veya ilgili mal hesabına kaydedilir.

15. Vadeli mevduat hesapları için 31.12 tarihi itibariyle faiz tahakkuku yapıp gelir yazılmış mı?

Vadeli mevduat hesapları için faiz tahakkuku yapılmaz. Zira mevduat kişi açısından "alacak" mahiyetinde olduğundan "mukayyet" değerle değerlendirilir. Eğer provizyonel olarak gelir yazılmış ise kurumlar vergisi beyannamesinde indirilir.

16. Dövizli faturaların düzenlenme tarihi ile tahsil tarihi arasındaki süre için K.D.V:İi fatura düzenlenmiş mi?

Tahsil tarihi yıl aşıyorsa 31.12 tarihi itibariyle değerlendirilmiştir mi? Bunlar için tahsil tarihinde K.D.V'.li fatura düzenlenmesi ve 31.12. tarihi itibariyle değerlendirilme mecburiyeti vardır.

17. Dövizde endeksli TL. faturalar için 31.12. tarihi itibariyle değerlendirilmiştir mi?

Bunlar için tahsil tarihinde K.D.V'.li fatura düzenlenmesi mecburiyeti vardır, ancak 31.12. tarihi itibariyle değerlendirilme mecburiyeti yoktur. Çünkü burada yabancı bir alacak yoktur, sadece dövizde endekslenmiş bir vade farkı söz konusu. olup bu tutar da fatura kesildiğinde tahakkuk eder.

18. Şirket kasasındaki ortalama nakit ne kadar? Günlük ihtiyaçların çok çok ötesinde aşırı nakit var mı?

Aşırı nakit varsa bunun ortaklarca işletmeden çekildiği varsayılır. Bu nedenle adetlendirme tablosu hazırlanır ve Merkez Bankası'nın kısa vadeli krediler için tespit ettiği faiz oranı (avans) esas alınarak gelir yazılması gereken tutar hesaplanır

19. Şirket ortaklarının işletmeye borçları var mı? Varsa bunlara faiz tahakkuk ettirilmiş mi?

Adetlendirme tablosu hazırlanır ve Merkez Bankası'nın kısa vadeli krediler için tespit ettiği faiz oranı (avans) esas alınarak hesaplanan tutar gelir yazılır.

20. Şirketin ortaklarına borçları var mı?

Varsa bunlar gerçek borç mu, yoksa kasanın açık vermesi sebebiyle yapılan zorunlu muhasebe işlemlerinden mi kaynaklanmış? Eğer böyle ise bunun sebepleri nedir? Şirket bu borcu dolayısıyla ortaklarına faiz ödüyor mu? Ya da bu borç başka bir değere endekslenmiş mi?

21. Montaj safhasından sonraki tecrübe imalatı giderleri doğrudan gider yazılmış mı?

Yapılan iş karşılığında bozuk ta olsa bir mamul elde edildiğinden bu giderler "yatırım maliyetine" verilerek aktifleştirilemez. Sonuç hesaplarına intikal eder.

22. Goodwill değerlemesi

Bir işletmenin devralınması sırasında ortaya çıkan ve işletmenin itibarı, teşkilatı, tecrübesi, müşteri potansiyel, v.b. gibi unsurlarının yarattığı değerdir. Mukayyet değerle değerlendirilir ve bu değer üzerinden beş yılda amorti edilir.

23. A veya B tipi yatırım fonu katılma belgelerinin 31.12 tarihi itibariyle değerlendirilmesi sonucu gelir yazılan bir tutar var mı?

Bu tutarlar 4369 sayılı yasadaki kurumlar vergisi beyannamesinde diğer indirim olarak matrahtan düşülüyordu. Ancak Vergi Usul Kanununun ilgili değerlendirilme maddesinde yapılan değişikliklerle yıl sonunda yapılan değerlendirilme nedeni ile oluşan farklar kazançta dahil olacak veya kazançtan indirilecektir.

24. Vadesi 1999 yılı olan Hazine Bonosu veya Devlet Tahvillerinin 1998 yılında reeskont suretiyle gelir yazılan tutarları var mı?

Bu tutarlar kazançta dahil olmakla beraber 1998 yılı beyannamelerine münhasır olmak üzere Bütçe Kanununun S.maddesi gereğince kurumlar vergisi beyannamesinde diğer indirim olarak matrahtan düşülecektir. Ancak Vergi Usul Kanununun ilgili değerlendirilme maddesinde yapılan değişikliklerle 1999 yılından itibaren yıl sonunda yapılan değerlendirilme nedeni ile oluşan farklar kazançta ve matraha dahil olacaktır.

E. Giderler :

1. Yöneticilere tahsis edilen binek oto giderleri ne kadar ve K.K.E. G. uygulaması yapılmış mı?

Yakıt, bakım-tamir, yedek parça, amortisman gibi otonun kullanımı ile ilgili giderler bu kapsamdadır. Sigorta primleri bu kapsamda değildir. Kiralanan otoların yakıt, bakım-tamir, yedek parça giderleri de bu kapsamdadır, ancak kira faturaları gider yazılabilir.

2. Yöneticilere tahsis edilen binek otoların alımı sırasında ödenen Taşıt Alım, Ek Taşıt Alım vergileri ile alım sırasında ödenen diğer vergi, resim, harç ve fonlar doğrudan gider yazılmış mı?

Maliyete eklenmeleri halinde yarısı gider yazılamayacağı için doğrudan gider yazma tercih edilmelidir.

3. Binek otolara ait K.D.V. maliyete eklenmiş mi?

Alışta ödenen KDV gider yazılamaz maliyete eklenmelidir.

4. Binek otolarda amortisman aylık olarak mı ayrılmış?

Ay kesri tam ay sayılmak suretiyle kalan ay süresi kadar amortisman ayrılır.

5. Gider yazılan bağış ve yardımların tutarı ne kadar? K.K.E.G. olan var mı?

Bakanlar Kurulunca vergiden muaf olan vakıflara kurumlar vergisi matrahının %5'i kadar yapılan bağış gider yazılabilir.

- Bakanlar kurulunca vergiden muaf vakıflara yapılan bağış matrahın 5/105' i mi?(Yapılan bağış *21=matrah olmalıdır.
-
- Okul, kreş, yurt, spor ve sağlık tesislerinin inşası dolayısıyla yapılan bağışlar ilgili yönetmeliğe uygun mu?
-
- Özel kanunlara göre yapılan bağışlardan vergi matrahını aşan bağış var mı?
-

Örneğin üniversitelere vergi matrahı kadar bağış yapılabilir ve bunun tamamı gider yazılabilir.

Kamuya yararlı derneklere yapılan bağışların ise sadece 20 bin liralık kısmı gider yazılabilir. Ancak 4369 sayılı yasa uyarınca 1999 yılından itibaren aynı bakanlar Kurulunca vergiden muaf vakıflar gibi matrahın %5'ine kadar yapılan bağış gider yazılabilecek. %5'lik tutar tüm bağış yardımlar için topluca dikkate alınır.

6. Çalışılmayan dönemlere ait amortismanlar var mı? varsa hangi kıstasa göre hesaplanmış?

Çalışılmayan dönemin iç yazışmalar ve benzeri belgeler ile ispatlanabilmesi gerekir.

7. Arıza, grev, revizyon gibi sebeplerle toplu duruş dönemlerine ait masraf ve amortismanlar ne yapılmış?

Tevsik edilerek giderlere atılmalıdır.

8. Sayım farkları ve buluntu mallar var mı?

Buluntu mallar varsa tevsik edilerek sonuç hesaplarına "gelir" olarak yansıtılmalıdır. Sayım farkları ise duruma göre gelir veya gider yazılır.

9. İhracat satışları nedeniyle "götürü gider" uygulaması yapılmış mı?

İhracat satışları üzerinden maximum binde 5 oranındaki belgesiz harcamaların gider

yazılabilmesi için bu harcamaların yapılmış olması ve yasal defterlerdeki kayıtlar ile bunun ispat edilmesi gerekir.

10. Personele temettü ikramiyesi verilmiş mi?

Bunun için yönetim kurulu kararı alınmalı ve belirlenen tutar "karşılık" suretiyle gider azılmalıdır. Bunu takiben de "genel kurul" Kurumlar Vergisi beyannamesi verilmeden önce şirket karından personele temettü ikramiyesi verilmesini kararlaştırmış olmalıdır.

11. Promosyon amaçlı bedelsiz teslimler ve diğer harcamalar var mı? ·

- Satıcı ve bayilere verilen bedelsiz mallar veya hediyeler esas mala ilişkin satış faturasında aynen gösterilir ve bunların tutarı "iskonto" olarak satış bedelinden indirilir.
-
- Yılbaşı v.b gibi belirli günlerde verilen eşantyonlar da aynı şekilde işleme tabi tutulur.
-
- Şirketçe üretilen ve satılan ürünlerin bedelsiz verilmesi halinde anılan ürünlerin bedeli yine faturada gösterilir ancak iskonto olarak toplam bedelden düşülür.
-
- Gerek satın alınan gerekse işletmede üretilen promosyon ürünlerinin alışıta Katma Değer Vergisi "indirim" konusu yapılır.
-
- Çekilişle veya ciroya bağlı olarak bayilere yada müşterilere yönelik yurtiçi ve yurtdışı seyahate gönderme gibi promosyonlarda faturaların şirket adına alınır ve gider yazılır, Katma Değer Vergisi indirim konusu yapılır.
-
- Piyango türü promosyonlarda %20 Veraset ve İntikal Vergisi tevkifatı yapılır.
-

Dönem sonlarında gerçekleştirdikleri ciroya bağlı olarak verilen primler için ise bayiler ile karşılıklı faturalaşıma yapılır.

12. Personele bedelsiz mal teslimi var mı? Varsa ;

- Emsal bedel üzerinden KDV tahakkuk yapılmış mı ?
-
- Malın emsal bedeli net ücret sayılıp brütleştirilerek gider yazılmış mı?
-
- oplu sözleşmede bu konuda bir yüklenim var mı? Yürürlükteki sözleşmeye bak! Eğer var ise verilen yardımlar netten brüte gidilerek ücret matrahına eklenir.
-

13. Gider yazılabilen bağışların indirilen KDV'si düzeltilip gider yazılmış mı?

Kurumlar vergisi yönünden gider yazılabilen bağışlarla ilgili KDV indirim konusu yapılamaz. Bu nedenle "indirim KDV" hesabından çıkarılarak ya da "hesaplanan KDV" yapılarak giderlere atılmalıdır.

14. Kısmi vergi indirimine (alışta ödenen KDV'si indirilemeyen KDV'den istisna satışlar) tabi satış var mı? Varsa KDV düzeltilmiş mi?

Varsa gerekli KDV düzeltimi yapılarak indirilmemesi gereken KDV giderlere atılmalıdır.

Mevzuata göre indirim hakkı tanınan ve tanınmayan işlemleri birlikte yapanlar toplam satışlar içindeki indirim hakkı tanınmayan işlemlerin oranını bularak bu oranı istisna işlemlere (KDV'siz satışlar) ait yüklenilen vergilerin hesabı için kullanacaklar, bu şekilde bulunan KDV indirilebilir KDV hesabından çıkarılarak gider veya maliyet hesaplarına aktarılacaktır.

15 . Uygulanan fireler geçerli fire oranlarına uygun mu? Değilse bunun izahı yapılabilir mi?

Uygulanan fireler şirketteki imalatın yapısına, benzer sektörlerdeki nispetlere, kapasite raporundaki prensiplere ve varsa Sanayi ve Ticaret odası kriterlerine uygun olmalıdır. Aksi halde uygulanan firelerin izahı gerekebilir.

16. Yurt dışı seyahatlerde gerçek gider esas mı uygulanmış harcırah esas mı? Harcırah uygulaması nasıl? Otel faturası getirilmiş mi? İstisnalar doğru uygulanmış mı?

Yurtdışı harcamaların gerçek gider esas veya harcırah esas ile sonuç hesaplarına intikali mümkündür.

Günlük istisna tutarını aşan belge getirilirse belgeler esas alınır, harcırah uygulaması yapılmaz. Doğrudan gider yazılan bu kısım harcırah istihkakı ile mukayese edilmez. Günlük istisna tutarının altında belge getirilmişse harcırah uygulaması yapılır. Yeme ve yatma giderlerini karşılamak için verilen gündeliklerin aynı aylık seviyesindeki Devlet memurlarına verilen gündelik kısmı vergiden istisna edilir. Daha fazla verilmişse aşan kısım ücret ödemesi sayılarak vergilendirilir. Harcırah uygulamasındaki istisnanın tespitinde gidilen ülke, kişinin ücret seviyesi, kalınan süreye bağlı olarak belirlenen "gündelik" istisnalar tatbik edilir.

Ancak seyahatin ilk on günü ile sınırlı olmak üzere yurt dışı yatacak yer temini için yapılan ödemeler vergi istisnasında avantaj yaratmaktadır. Buna göre getirilen otel faturasındaki yatak bedelinin arttırılan gündeliğin %40'ını aşması halinde aşan kısmın %70'i ayrıca gündelik istisnaya eklenir.

Gerçek yol giderlerinin tamamı doğrudan gider yazılır.

17. Yabancı kaynaklara ait gider kısıtlaması ne kadar?

Sadece imalat faaliyetiyle uğraşan imalatçıların tüm finansman giderleri kapsam dışında olacaktır. İmalat faaliyetinin yanısıra ticaretle de uğraşılması durumunda maliyetlerin birbirine oranına göre ticari-sınai faaliyet ayırımı yapılacak ve ticari faaliyete isabet eden finansman giderleri saptanacaktır. Saptanan bu tutardan da finansman gelirleri tenzil edilecek ve gider kısıtlaması kapsamındaki tutar bulunacaktır .Bu tutara da Vergi İdaresince saptanan indirim oranı uygulanarak KKEG tutarı bulunacaktır.

18. Yeniden değerlendirme ile kredi faizlerinin gider yazılmaması mukayese edildi mi?

Yeniden değerlemeden gelen ilave amortisman ve fon yaratma avantajı ile kredi faizlerinin gider yazılmamasının dezavantajı mukayese edilmeli ve vergisel açıdan avantaj yaratan uygulama seçilmelidir.

19 .Temsil ve ağırlama giderleri ne kadar?

Bu çerçevede yapılan harcamaların işletmenin faaliyet alanı ve büyüklüğü ile paralellik arz ediyor olması gerekir.

20. Sigorta giderlerinde dönemsellik ilkesi uygulanmış mı?

Bir sonraki yıla sarkan kısım "peşin ödenen gider" olarak aktifleştirilir.

21. İşveren sendika aidatları yasal sınır dahilinde mi? Aşmışsa K.K.E.G. yapılmış mı?

Bu aidatın aylık tutarı, işçilere ödenen çıplak ücretin bir günlük toplamını aşamaz. Çıplak ücretlerin brüt tutarlarının aylık toplamı otuza bölünür ve o ay için gider yazılabilecek tutar bulunur. Sınırı aşan aidat kısmı KKEG yazılır.

22 . Örtülü kazanç hükümleri çerçevesinde herhangi bir işlem var mı? Varsa uygulamada "emsal bedel" dikkate alınmış mı?

Şirket ile "vasıtalı veya vasıtasız" bir ilişkisi olan kişiler arasında şirket aleyhine olarak emsaline göre düşük veya yüksek bedeller üzerinden veya bedelsiz olarak alım, satım, kiralama, hizmet, ödünç para alma veya verme, imalat, inşaat ve benzeri işlemlerde bulunulduğunda örtülü kazanç dağıtıldığı varsayılır ve bu tutarlar şirket vergi matrahına eklenir.

23. Örtülü sermaye hükümleri çerçevesinde bir borçlanma var mı? Varsa ödenen faizler gider yazılmış mı?

Şirket ortaklarından alınan borçlar için ödenen faizler örtülü sermaye hükümleri gereğince gider yazılamaz. Ancak bunun için alınan borcun şirkette "devamlı" bir şekilde kullanılması, borç tutarı ile şirket "özsermayesi" arasında bariz bir fazlalık göstermesi ve alacaklı ile şirket arasında "vasıtalı veya vasıtasız bir ilişki" olması şarttır.

24. Royalti ödemeleri anlaşmaya uygun olarak tahakkuk ettirilip gider yazılmış mı? Belgeler buna uygun olarak düzenlenmiş mi? Stopaj ve sorumlu sıfatıyla K.D.V. tahakkuku yapılmış mı?

Royalti ödemeleri anlaşmaya uygun olarak ilgili dönemler itibariyle karşılık hesapları kullanılmak suretiyle gider veya maliyetlere atılır. Ödeme esasında Kurumlar Vergisi stopajı ve sorumlu sıfatıyla KDV tahakkuk ettirilir. Ancak hesap döneminin son ara dönemi için yapılan tahakkuk sırasında "ödeme" esası terk edilerek ve bir anlamda nihai olarak gider yazıldığı için gerekli Kurumlar Vergisi stopajı ve KDV tahakkuku Aralık ayı itibariyle yapılır.

F. İstisnalar :

I. İştirak kazançları ne kadar?

Sadece tam mükellef kurumlardan alınan kar payları iştirak kazancı sayılır. Temettülerin tahsilatı sırasında B.S.M.V. ödenmişse veya başka giderler yapılmışsa alınan temettüler net olarak mı gelir yazılır. Net olarak yazılmadı ise bu ödemeler K.K.E.G.' lere alınır.

2. İntifa senetleri veya yönetim kurulu üyeliği nedeniyle alınan temettüler de iştirak kazancı olarak dikkate alınmış mı?

Şirket personelinin iştirak edilen şirketlerdeki "yönetim kurulu" üyeliği nedeniyle alınan temettüler ve intifa senetlerinden alınan temettüler iştirak kazancı sayılır.

3. Yedek akçelerin sermayeye eklenmesi suretiyle alınmış bedelsiz hisse senedi var mı? Varsa bunlar iştirak kazancı olarak dikkate alınır.

4. Dönem karının sermayeye eklenmesi suretiyle alınmış bedelsiz hisse senedi var mı? Varsa bunlar iştirak kazancı olarak dikkate alınır.

5. 4369 sayılı yasa öncesi hükümlerine göre Yatırım indirimi tutarının tespiti :

Yatırım indirimi kurumlar vergisi ve asgari kurumlar vergisinden istisna olup sadece %15 nispetinde gelir vergisi stopajına tabidir.

Yatırım indiriminden yararlanmak için Yeminli Mali Müşavirlik tasdik raporuna ihtiyaç vardır.

İstisnanın tespitindeki genel esaslar şöyledir;

- Harcama esası vardır. Avans ödemeleri harcama sayılmaz.
-
- İthal edilen yatırım mallarında fiili ithal şartı vardır.
-
- Teşvik belgesi müracaat tarihinden önce yapılmış yatırım harcamaları yararlanmaz.

-
- Belgedeki özel şartların ifa edilmesi gerekir.
-
- Belgedeki vize şartları yerine getirilmiş olmalıdır.
-
- Yapılan harcamalar global listeye uygun olmalıdır.
-
- Mevzuata göre kapsam dışı harcama olup olmadığı tespit edilmelidir.
-
- Yatırım indirimi oranı doğru uygulanmalıdır.
-
- Arazi veya arsa bedelleri yatırım indiriminden yararlandırılmaz.
-
- Montaj aşamasındaki tec-i.ibe imalatı giderleri montaj giderleri içinde düşünülerek
- yatırımın maliyetine atılır. Montajdan sonraki esas tecrübe imalatı giderleri cari harcama
- olarak dikkate alınır.
-
- -Yararlanılamayan yatırım indirimi endekslemeye tabi tutulur. 1.1.1995 tarihinden önce
- alınan teşvik belgeleri endekslemeye tabi tutulmaz; 1995, 1996 ve 1997 yıllarında alınan
- belgeler en fazla üç yıl; 1998 yılından itibaren alınan belgeler ise süresiz olarak
- endekslenebilir.
-

6. 4369 sayılı yasa sonrası hükümlerine göre Yatırım indirimi tutarının tespiti :

4369 sayılı yasa ile 1998 yılı kazançlarına da uygulanmak üzere "peşin yatırım indirimi" esası getirilmiştir. Buna göre 1998 yılı kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesinden önce teşvik belgesi alınması şartıyla planlanan yatırım tutarları henüz bir harcama yapılmadan yatırım indirimi olarak kazançtan istisna edilecektir. Ancak dönem sonuna kadar söz konusu tutarın en az %90'ı gerçekleştirilmiş olmalıdır.

7. A tipi yatırım ortaklığından gelen kar payı var mı?

Bu kar payları kurumlar vergisinden ve gelir vergisi stopajından istisna olup asgari vergiye tabidir.

8. A tipi yatırım fonu katılma belgelerinin fona geri verilmesi dolayısıyla elde edilen kazanç var mı?

Bu kazançlar kurumlar vergisinden ve gelir vergisi stopajından istisna olup asgari vergiye tabidir.

9. A tipi yatırım fonu katılma belgelerinin 31.12 tarihi itibarıyla değerlendirilmesi sonucu gelir yazılan bir tutar var mı?

Bu tutar 4369 sayılı yasadaki önce kurumlar vergisi beyannamesinde diğer indirim olarak matrahtan düşülüyordu. Ancak Vergi Usul Kanununun ilgili değerlendirme maddesinde yapılan değişiklikle yıl sonunda yapılan değerlendirme nedeni ile oluşan farklar kazançta dahil olacak veya kazançtan indirilecektir.

10. Gayrimenkul ve iştirak hissesi satış karı istisnası var mı?

- Satışa konu kıymetler iki tam yıl süre ile şirket aktifinde yer almışlar mı?
-
- Sermaye arttırımı kararı alınarak resmi mercilere başvuru yapılmış mı?
-
- Önceki yıllar istisnalarında sermaye arttırımı işlemi K.V. beyannamesinin verileceği
- tarihe kadar tamamlanmış mı?
-

- Satış bedeli nakden tahsil edilmiş mi ?Yevmiye maddesi nasıl yazılmış?
-
- Satış vadeli ise müteakip iki yıl içinde tahsil edilen bedeller istisnadan yararlandırılmış mı?
-
- Satış ile ilgili giderler (halka açılma ile ilgili S.P.K. payı, aracı kurum komisyonu v.b. gibi) ne yapılmış? Satış kazancından mı düşülmüş veya doğrudan gider mi yazılmış?
- Doğrudan gider yazıldı ise K.K.E.G. mi yapılmış?
-

11. Üretim tesisleri ve bunlara ilişkin gayrimenkullerin başka bir sermaye şirketine aynı sermaye olarak konulması istisnası var mı? Varsa;

- Gayrimenkuller üretim tesisi ile birlikte mi konulmuş?
-
- Yeni kurulacak şirketin sermayesi 5 milyon A.B.D. Doları mı'?
-
- Yeni kurulan şirket teşvik belgesini almış mı ?
-
- Teşvik belgesi yoksa yabancı ortak var mı ve asgari yatırım tutarına ulaşılmış mı?
-

12. Emisyon primleri var mı?

Hisse senetlerinin kuruluşta veya sermaye arttırımı sırasında itibari değerinin üzerinde elden çıkarılması sonucu sağlanan kazançlar kurumlar vergisinden istisnadır. Bu tutar asgari kurumlar vergisine ve gelir vergisi stopajına tabi değildir.

13. Rüçhan hakkı kuponlarının satışından elde edilen kazanç var mı?

Bu kazançlar kurumlar vergisinden ve asgari kurumlar vergisinden istisnadır. Bu tutar gelir vergisi stopajına tabidir.

14. Finansman fonu uygulaması var mı:

4369 sayılı yasadın önceki hükümlere göre uygulanan bir teşvik olup ödenecek vergiyi bir yıl süre ile faizsiz olarak erteler. (1999 yılından önce alınan belgelere uygulanır.)

Ayrılan finansman fonu ertesi yıl matraha eklenir.

Uygulama için teşvik belgesi alınmış ve belgede yatırım indirimi teşvikine yer verilmiş olmalıdır.

Finansman fonu, fon öncesi kurumlar vergisi matrahının %20'sini ve yatırım tutarını geçemez.

Harcamaların "Ocak-Nisan" ayında yapılmasında yarar vardır böylece Merkez Bankasında bloke edilen para bir an önce çözülür.

14. AR-GE vergi ertelemesine konu olabilecek harcamalar var mı? Varsa bunlar için gerekli ön çalışma yapılmış mı veya Bakanlığa başvuru söz konusu mu?

Ödenecek kurumlar vergisini üç yıl süre ile erteler. Yatırım harcamaları, işletme harcamaları ve personel harcamaları bu kapsamdadır. Ertelenecek vergi harcama tutarını ve kurumlar vergisinin %20'sini geçemez. Ertelenen vergi 9 eşit taksitte geri ödenir.

15. Halka açık şirket için halka açıklık yazısı alındı mı?

Kurumlar vergisi beyannamesi verilmeden önce S.P.K.'ya müracaat edilip yazı alınmasında yarar vardır.

G. K.D.V. Muameleleri :

1. İşletmede imal veya inşa edilen amortismanına tabi sabit kıymetler için aktifleştirme sırasında K.D.V hesaplanmış mı?

İşletmede imal veya inşa edilen amortismanına tabi sabit kıymetler için aktifleştirme sırasında K.D.V. hesaplanır. Hesaplanan KDV beyan edilir, ancak aynı tutar "indirilecek amortismanına tabi sabit kıymet KDV" hesabına alınır. Yatırım teşvik belgesi ise bir kerede aksi halde üç eşit taksitte indirilir. Bu uygulama 4369 sayılı yasa ile 1999 yılından itibaren kaldırılmıştır.

2. Yatırım malı ithalinde ertelenen K D. V.'lere ilişkin teminat mektupları geri alınmış mı?

İthalat tarihinden itibaren ödenen KDV tutarları Gümrükte ertelenen KDV tutarına ulaştığında ilgili Vergi Dairesine başvuru-ülur. Başvuru-u sırasında gümrük giriş beyannameleri, ayniyat ve esham alındıkları ile teşvik belgesinin tasdikli örnekleri ibraz edilir. Vergi dairesi de gerekli incelemelerden sonradan ertelenen verginin terkin ve teminat mektuplarının geri verilmesi için ilgili Gümrüğe yazı yazar. Bu uygulama 4369 sayılı yasa ile 1999 yılından itibaren kaldırılmıştır.

3. Yatırım malı K D.V erteleme rejimine tabi olmayan mallar için erteleme yapılmış mı?

Yatırım teşvik belgesine konu amortismanına tabi sabit kıymetler dışındaki "yatırım yedek parçası" veya "üretim malı yedek parçaları" gibi teşvik mevzuatı çerçevesinde ithal edilen malların KDV'si ithalat sırasında Gümrüğe ödenir. Yanlışlıkla erteleme işlemine tabi tutuldu ise ilgili genelgeler çerçevesinde gecikme zammı ödenerek Vergi Dairesine yatırılır.

Bu uygulama 4369 sayılı yasa ile 1999 yılından itibaren kaldırılmıştır.

4. Endirekt ihracatlar nedeniyle tecil edilen vergiler düzeltme fişi alınarak terkin edilmiş mi?

İhracatın ihraç kayıtlı satış faturası tarihini takip eden üç ay içinde yapılmış olması gerekir. İhracata ilişkin "gümrük beyannamesi" ve diğer evraklar ihracatı gerçekleştiren firmadan temin edilir ve Vergi Dairesine başvurulur. Vergi Dairesinden alınan "düzeltme fişi" ile muhasebe hesapları ters kayıtla kapatılır.

5. İhracatlar nedeniyle iadesi gereken vergiler vergi borçlarına mahsup edilmiş mi? Mahsup fişleri alınmış mı?

İhraç kayıtlı satışlar ve direkt ihracatlar nedeniyle iade olarak alınması gereken KDV, ihracatın gerçekleştiğine ilişkin belgeler ile birlikte Vergi Dairesine başvurularak geri alınır. İade hakkı vadesi gelmiş diğer vergi borçlarına mahsup edilebilir. Bu mahsupta "binde altı" Damga Vergisi ödenir.

6. İşletmede üretilen sabit kıymetin (örn. oto) işletmede kullanılmak üzere sabit kıymete alınması halinde KDV tahakkuku yapılmış mı?

Mamul stoklarından şirketçe uygulanan satış fiyatı ile çıkılarak sabit kıymet hesabına alınır. Bu şekilde hesaplanan KDV bir taraftan vergi dairesine beyan edilir, diğer taraftan da sabit kıymetin maliyetine eklenir.

7. Özel maliyet bedelinde K.D. V. uygulaması?

Özel maliyet bedelinde ödenen K.D.V. bir kerede indirilir.

8. Vade farkı ve fiyat farkı faturalarında KDV nispeti?

Asıl işleme ait faturadaki nispet uygulanır ve ilk faturaya refere edilir.

9. Dövizli faturalarda KDV ?

Faturaların düzenlenme tarihi ile tahsil tarihi arasındaki süre için K.D.V.İi fatura düzenlenir. Aynı KDV nispeti uygulanır.

10. Masraf yansıtma faturalarında KDV ?

Yapılan harcama aynen yansıtılır, orijinal faturadaki KDV oranı uygulanır ve orijinal faturanın fotokopisi bu faturaya eklenir.

11. Haklarda K.D. V. uygulaması?

Üç yılda üç eşit taksitte indirim yapılır. Ancak 1999 yılındaki bu harcamalar 4369 sayılı yasanın getirdiği esasa göre bir kerede indirim konusu yapılacaktır.

12. Zayı olan malların K.D.V.si düzeltilmiş mi?

Çeşitli nedenlerle zayı olan malların alışında ödenen KDV indirim konusu yapılamaz, eğer indirildi ise "hesaplanan KDV" hesabına alınarak düzeltme yapılır.

H. Mahsup İşlemleri

1. Kesinti suretiyle ödenen vergiler "geçici vergi" taksitlerine mahsup edilmiş mi?

Kesinti suretiyle ödenen vergiler o dönemdeki geçici vergi taksitlerine mahsup edilebilir. Mahsup işlemi ancak, üzerinden kesinti yapılan kazancın gelir yazılacağı dönem ile ilgili geçici vergi taksitlerinden yapılabilir. Bu işlemde binde 6 Damga Vergisi ödenmez. Mahsup suretiyle ödenmeyen(nakit olarak) "geçici vergi" yıllık kurumlar vergisinden mahsup edilemez. Bu tutar yıllık kurumlar vergisinden "kesinti suretiyle ödenen" vergiler tertibinden mahsup edilir.

2. Kesinti suretiyle ödenen vergilerin mahsubu yapılmış mı?

Yıl içinde kesinti suretiyle ödenen vergiler hesaplanan yıllık kurumlar vergisinden ve kurum stopaj vergisinden (GVK md 94/6b) beyanname üzerinde mahsup edilir. Mahsuptan arta kalan kısım nakden geri alınır veya diğer vergi borçlarına mahsup edilir. Nakden geri alma ve diğer vergi borçlarına mahsup için Vergi Dairesine bir dilekçe ile başvurularak Vergi İdaresince belirlenen tutarı aşan kısım için "teminat mektubu" verilerek işlem tamamlanır. Bu işlemde binde 6 Damga Vergisi ödenir. Kesinti "banka" dışında bir kuruluş tarafından yapılmışsa kesintinin ödendiğine ilişkin "vergi dairesi" yazısı alınır.

3. Geçici vergi mahsup edilmiş mi?

Geçici vergi yıllık kurumlar vergisinden mahsup edilir, artan kısım müteakip yılın geçici vergisinden mahsup edilir. Buna rağmen artan kısım kalırsa bu da her türlü vergi borcuna mahsup edilir ve müracaat üzerine nakden iade alınır.

4. İhracattaki K D. V. iadeleri vergi borçlarına mahsup edilmiş mi?

İhracat işlemlerinden doğan "iade" alacakları her türlü vergi borcuna mahsup edilebilir. Bunun için ihracatın gerçekleşip gerekli beyanname ve belgeler (Gümrük beyanamesi, faturalar, iadenin hesap tarzı ve benzer belgeler) ile Vergi Dairesine müracaat edilir. Müracaatın zamanında ve eksiksiz olması şarttır. Aksi halde "gecikme zammı" ödenmesi söz konusu olabilir.

5. Mahsup edilmeyen ihracattaki K.D.V. iadeleri bir sonraki dönemde "indirim KDV" yapılmış mı?

İhracat işlemlerinden doğan "iade" alacakları mahsup ve iade yerine bir sonraki dönemde "indirim" konusu yapılabilir. Bunun için ihracatın gerçekleşip gerekli beyanname ve belgeler (Gümrük beyanamesi, faturalar, iadenin hesap tarzı, döviz alım belgesi v.b.) ile Vergi Dairesine müracaat edilir. Eğer müteakip dönemlerde "ödeme" çıkıyorsa "mahsup" veya "iade" yerine bu yöntem seçilmelidir.

6. Dava sonucunda iadesi gereken vergiler geri alınmış mı?

Açılmış davalar nedeniyle lehteki Mahkeme kararlarına göre iade edilmesi gereken vergiler vergi borçlarına mahsup edilir veya iade olarak geri alınır. Bunun için olayı anlatan bir dilekçe ilgili Vergi Dairesine başvurulur. Alınan bu tutarlar vergi matrahına dahil edilmez.

j. Belli Başlı Damga Vergisi Konuları

1. Damga vergisi defteri usulüne uygun olarak tutuluyor mu?

Makbuz karşılığı ve istihkaktan kesinti yapılması şeklinde ödenen damga vergileri tutulması zorunlu olan bu deftere kaydedilir.

2. Satınalma prosedürü çerçevesinde düzenlenen kağıtların damga vergisi karşısındaki durumu nedir?

Bu şekilde karşılıklı yazışmalar borçlar kanunu açısından "icap ve kabul" oluyorsa ortada bir mukavele varlığı söz konusudur. Mukavele olarak vergiye tabi tutulurlar.

3. Purchase-order'ların mukavele gibi vergiye tabi tutulup tutulmadıklarının tespiti

Mukavelele oluşup oluşmadığına bakılmalı ve ona göre işlem yapılmalıdır.

4. Düzenlenen sözleşmelerin vergilendirilmesinde doğru matrah üzerinden vergi ödeniyor mu?

Sözleşmede bedele ulaşıyorsa nispi esasta, ulaşamıyorsa veya bedel yoksa maktu esasta vergi ödenir.

5. Pulu eksik olan senetlerin alınması durumunda nasıl işlem yapılıyor?

Bunlar makbuz karşılığı suretiyle ödenemez. Bu tür senetler için ilgili müşteriye eksik pul cezası ile fatura edilmelidir. Aksi halde yapılandırılan pullar gider yazılamaz.

6. Avans makbuzları ve diğer makbuzlar mevzuata uygun olarak vergilendiriyor mu?

7. Ücretler üzerinden ödenmesi gereken vergi doğru ödeniyor mu?

8. Yetkili organlarca alınan ihale kararları vergiye tabi tutuluyor mu ?

9. Teklifnameler vergiye tabi tutuluyor mu?

10. Sözleşmelerdeki bedelin arttırılması öngörülmüşse ve bedel artmışsa tamamlama yapılıyor mu?

11. Kanuna ekli (1) sayılı tablodaki diğer kağıtlar vergiye tabi tutuluyor mu?

Bir kağıt düzenlendiğinde kanuna ekli tabloya bakılarak vergiye girip girmediği tespit edilmelidir.

12. Teşvik belgesindeki sermaye arttırımı nedeniyle vergiden istisna tutulan işlem teşvik belgesinde belirtilen süreden önce ifa edilmiş mi? Tescil ve ilan belgenin orijinal süresinde tamamlanmış mı?

1995 öncesi belgelerin "özel şartlar" bölümünde yer alan tutar, 1995 yılından itibaren verilen belgelerde ise "özkaynaklar" bölümünde yer alan "şirket fonları" hariç "ser-maye" tutarı Damga Vergisinden istisnadır.

13. Teşvik belgesindeki tutarı aşan oranda bir sermaye artışı var ise bunu vergisi ödendi mi?

Aşan kısmın vergisi "oranlama" suretiyle hesaplanıp ödenir.

I. Vergi ve Dağıtılabilir Karın Hesaplanması :

Vergi beyannamesinin hazırlanması, ödenecek verginin belirlenmesi ve dağıtılabilir karı tespiti aşağıdaki bilgilere sahip olunmalıdır. (Ek:7)

1. Halka açık mı kapalı mı?

Sermaye Piyasası Kurulu'ndan alınan yazı ile belirlenecektir. Gelir vergisi stopajı kapalı şirketlerde %20 açıklarda ise %10'dur.

2. Toplam hasılat

Gelir vergisi stopajının hesaplanması sırasında "Devlet tahvil faizleri"ne tekabül eden matrahın, başka deyişle "sıfır" nispeti uygulanacak matrahın tespitinde "Devlet tahvil faizleri/Hasılat" oranının bulunması için gerekli kuu-umun toplam hasılatıdır.

(+) C- Net satışlar

(+) F Diğer faaliyet gelirleri ve karlar (+) I Olağandışı gelir ve karlar
(-) Bu yılın D.T.F. reeskontu (+) Önceki yıl D.T.F. reeskontu
(+) Gayrimenkul ve iştirak hissesi satış karı (+) Emisyon primi,Rüçhan hakkı satış karı

3. Ticari kar

Bilançodaki kar dikkate alınır.

4. Geçmiş yıl zararları

- Ticari zarar bir sonraki yıl karından indirilir.
-
- Mali zarar kurumlar vergisi matrahından mahsup edilir.

5. Kanunen Kabul Edilmeyen giderler

Kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenecek kanunen kabul edilmeyen giderler:

- Vergi cezaları, gecikme zam ve faizleri, para cezaları
-
- Motorlu taşıt vergileri
-
- Bir önceki yıla ait harcamalar
-
- Yönetici binek oto giderleri, amortismanları ve gider faturalarının KDV'sinin yarısı
-
- Belgesiz harcamalar
-
- sınırı aşan bağışlar
-
- -Finansal gider kısıtlaması
-
- Deniz nakil vasıtası gider ve amortismanları (işle ilgili olmayan)
-

6. Önceki yıl ayrılan finansman fonu

Bu tutar kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir.

7. Önceki yıl ayrılan finansman fonu vergi karşılığı

Cari yılın vergi karşılığının hesabında indirim olarak dikkate alınır.

8.Çek reeskontu, vadesiz alacak-borç reeskontu

Yapıldı ise kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir veya indirilir.

9. Bu yıl ayrılan kıdem tazminatı provizyonu

SPK gereği veya ihtiyari olarak ayrılarak gider yazılan tutar kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir.

10. Önceki yıl devlet tahvili provizyonel geliri

Bir önceki yıl reeskont suretiyle gelir yazılarak ticari kara dahil edilen ancak beyannamede indirim konusu yapılarak vergilendirilmeyen tutar vadenin geldiği başka deyişle tahsilatın yapıldığı yılın vergi matrahına eklenmek üzere kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir.

11. Önceki yıl devlet tahvili provizyonel geliri vergi karşılığı

Cari yılın vergi karşılığının hesabında indirim olarak dikkate alınır.

12. Önceki yıl A tipi fon provizyonel geliri

Fona geri satılmadığı için henüz realize olmayan ancak reeskont suretiyle gelir yazılarak ticari kara dahil edilen ancak beyannamede indirim konusu yapılarak vergilendirilmeyen tutar satışın yapıldığı başka deyişle karın realize olduğu yılın vergi matrahına eklenmek üzere kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir.

13. Önceki yıl A tipi fon provizyonel geliri vergi karşılığı

Cari yılın vergi karşılığının hesabında indirim olarak dikkate alınır.

14. Bu yılki devlet tahvili provizyonel geliri

Ticari karın tespitinde kara eklenir ancak vergi beyannamesinde "diğer indirim" olarak matrahtan düşülür.

15. Bu yılki A tipi fon provizyonel geliri

Ticari karın tespitinde kara eklenir vergi beyannamesinde "diğer indirim" olarak matrahtan düşülmez. 1998 yılı matrahında dahildir.